

Ert datum:
2020-03-23

Datum:
2020-08-12

Er ref:
S2020/01396/SOF

Diarienummer:
UHM 2020-0076

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia
s.sof@regeringskansliet.se

Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14)

Upphandlingsmyndigheten har ombetts lämna ett yttrande över Utredningen om välfärdsteknik i äldreomsorgens betänkande *Framtidens teknik i omsorgens tjänst* (SOU 2020:14).

Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Vi ska även främja innovativa lösningar inom upphandling. Upphandlingsmyndigheten ger dessutom vägledning i statsstödsfrågor till kommuner och regioner.

Upphandlingsmyndigheten yttrar sig utifrån uppdraget att utveckla och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter samt till de leverantörer som deltar i sådan upphandling. Yttrandet avgränsas utifrån Upphandlingsmyndighetens uppdrag och fokuserar på de delar som berör upphandling och statsstöd.

Synpunkterna i detta remissvar är kopplat till det pågående utvecklings- och förändringsarbete som sker inom vård- och omsorgsområdet samt den påskyndande teknikutvecklingen och digitaliseringen som nu följer i spåren av den pågående pandemin.

1. Sammanfattning

Upphandlingsmyndigheten tillstyrker de sex förslag, punkt 2.1–2.6 som återfinns på sidorna 33–34, med nedan kommentarer.

Ert datum:
2020-03-23

Datum:
2020-08-12

Er ref:
S2020/01396/SOF

Diarienummer:
UHM 2020-0076

Utredningen har föreslagit att Verket för innovationssystem (Vinnova) får i uppdrag att ta fram modeller för upphandling (s. 465). Vi anser snarare att ett sådant uppdrag ska ges till Upphandlingsmyndigheten i kombination med de medel på 5 mkr som föreslås (s. 561).

Utredningen har på s. 137, i punkt 4.6, belyst att upphandling upplevs som problematiskt av många kommuner. Upphandlingsmyndigheten är enig i analysen; LOU är inte ett hinder utan att det snarare är kommunernas brist på övergripande strategier vad gäller innovativa inköp som försvårar en snabbare utveckling.

2. Kommentarer till utredningens förslag

2.1 Start av centrum för utveckling av äldreomsorg för hela Sverige (s. 33)

Utredningen föreslår start av ett centrum för utveckling av äldreomsorg för hela Sverige.

Upphandlingsmyndigheten tillstyrker förslaget. Upphandlingsmyndigheten anser att ett centrum av denna typ också skulle kunna lyfta konkreta behov och problem som är gemensamma för alla kommuner. Utifrån dessa behov kan välfärdsteknik sedan upphandlas.

2.2 Satsning på forskning om välfärdsteknik (s. 33)

Utredningen föreslår en satsning på forskning om välfärdsteknik.

Upphandlingsmyndigheten tillstyrker förslaget. Forskningsinsatser kring hur hälsa, vård och omsorg samt teknik samverkar är viktiga för att hitta nya innovativa lösningar. Upphandlingsmyndigheten anser också att tvärvetenskaplig forskning inom upphandlingsområdet behöver stärkas. Att koppla forskning inom upphandling till välfärdsteknik kan skapa förutsättningar för professionalisering, socialt ansvarstagande, hållbarhet och ökad innovation samt ge offentliga inköp en tydligare anknytning till samhällsmål och strategier.

Upphandlingsmyndigheten lämnade den 30 oktober 2019 ett underlag till regeringens kommande forsknings- och innovationsproposition, (U2019/01906/F, UHM-2019-0241) där vi påtalar vikten av förbättrad samordning och samverkan kring innovation. Detta bör ske genom att den långsiktiga tvärvetenskapliga forskningen om upphandling stärks och att en innovationsupphandlingsarena skapas av Upphandlingsmyndigheten för att driva på arbetet, öka kompetensen och dela erfarenheter inom innovationsupphandling.

Ert datum:
2020-03-23

Datum:
2020-08-12

Er ref:
S2020/01396/SOF

Diarienummer:
UHM 2020-0076

2.3 Införa datorer och teknik i vård och äldreomsorg (s. 33)

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får ansvar för regler och handböcker om välfärdsteknik i äldreomsorgen i samband med införande av datorer och teknik i vård och äldreomsorg.

Upphandlingsmyndigheten tillstyrker förslaget. Vi noterar emellertid att det föreslagna uppdraget rymmer ytterligare en dimension som inte berörs i denna del, nämligen inköpet av den teknik som förslaget syftar på. Implementering, uppföljning och förvaltning av de avtal som upphandlingar resulterar i är nämligen kritiska komponenter i en välutvecklad inköpsprocess. Se även våra synpunkter på det föreslagna uppdraget till Vinnova (avsnitt 2.7 nedan).

2.4 Gemensamma regler för teknik (s. 33)

Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ska hålla ihop gemensamma regler för den teknik som behövs för att kunna erbjuda välfärdsteknik i äldreomsorgen.

Upphandlingsmyndigheten konstaterar att gemensamma regler inom teknikområdet underlättar kravställning i upphandling och byte av leverantörer. Vi tillstyrker därför förslaget.

2.5 Statens ansvar att stödja kommuner (s. 34)

Utredningen föreslår att staten ska ta ett större och tydligare ansvar för att stötta kommunernas utbyggnad av bredband för tjänster på internet.

Upphandlingsmyndigheten tillstyrker förslaget. Samtidigt saknas konkreta förslag för hur detta ska gå till.

2.6 Stöd från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) (s. 34)

Utredningen noterar att SKR kan ge stöd till kommuner och regioner när det gäller upphandling och inköp av teknik.

Upphandlingsmyndigheten är enig med utredningen i detta. Upphandlingsmyndigheten menar också att det är lämpligt att beställarnätverket som SKR har inrättat, "Beställarnätverk välfärdsteknik" som beskrivs i utredningen (s. 252), får fortsatt stöd av SKR. Genom att stödja nätverkets arbete kan det bidra till ökad användning av den vägledning som nätverket har tagit fram: "Upphandling av välfärdsteknik 3.0". Med ökad kännedom om vägledningen skulle många kommuners förmåga att genomföra upphandling av välfärdsteknik förbättras.

Redan i dag finns ett fyrpartssamarbete mellan Upphandlingsmyndigheten, SKR, DIGG och Vinnova inom området upphandling.

Ert datum:
2020-03-23

Datum:
2020-08-12

Er ref:
S2020/01396/SOF

Diarienummer:
UHM 2020-0076

2.7 Vinnova får i uppdrag att ta fram modeller för upphandling (s. 465)

Utredningen föreslår att Vinnova får i uppdrag att ta fram modeller för upphandling, stöd och stimulans som leder fram till att en lämplig styrning mot en ökad användning av välfärdsteknik inom vård och omsorg kan utarbetas, testas och implementeras. I uppdraget ingår att involvera berörda myndigheter och intresseorganisationer.

Upphandlingsmyndigheten har redan idag regeringens uppdrag att främja innovativa lösningar inom upphandling och öka kompetensen om innovationsupphandling. Vårt upphandlingsstöd ska bidra till att upphandlingar hanteras strategiskt, planeras, genomförs, utvärderas och följs upp på ett ändamålsenligt sätt. Mot denna bakgrund anser vi att det föreslagna uppdraget till Vinnova snarare bör ges till Upphandlingsmyndigheten.

Utredningen lyfter Upphandlingsmyndighetens vägledning ”Upphandling av hjälpmedel och välfärdsteknik” som togs fram 2017. Upphandlingsmyndigheten anser att det finns ett behov av ytterligare ett fördjupat stöd vid upphandling av välfärdsteknik så att höga kvalitetskrav inom välfärden kan vara styrande. Det bör också framhållas att vägledningmaterial måste spridas, förvaltas och hållas uppdaterat, vilket försvåras av tidsbegränsade uppdrag.

Upphandlingsmyndigheten anser att dessa aktiviteter bör rymmas inom ett bredare och permanent uppdrag att utveckla upphandling av vård- och omsorg i samverkan med andra myndigheter och organisationer. Vi instämmer med utredningens bedömning att det förutsätter att särskilda medel tillförs (s. 561). Upphandlingsmyndigheten menar att dessa medel då tillförs Upphandlingsmyndigheten.

Staten satsar också årligen hundratals miljarder kronor på forskning och innovation. De resultat som tas fram måste i högre utsträckning kunna köpas av offentlig sektor. Även här vill vi hänvisa till Upphandlingsmyndighetens underlag till forsknings- och innovationspropositionen som beskrivs i avsnitt 2.2 ovan. Upphandlingsmyndigheten anser att finansiering och skapande av en innovationsupphandlingsarena skulle kunna skynda på utvecklingen även för området välfärdsteknik. Flera myndigheter och organisationer bör delta i det gemensamma utvecklingsarbetet.

3. Övrigt

Utredningen lyfter upphandlingsfrågan specifikt i utredningen (s. 137) i punkt 4.6. Upphandling upplevs som problematiskt, där påtalas kommuners brist på övergripande strategier för genomförande av upphandlingar som en del av problemet, eftersom upphandling är verksamhetsövergripande och kräver både tid och resurser. Det visar även Upphandlingsmyndighetens uppföljning av regeringens nationella upphandlingsstrategi, som gjordes i december 2018. Av de svarade kommunerna saknar ca 70 procent styrdokument såsom övergripande mål och strategier för

Ert datum:
2020-03-23

Datum:
2020-08-12

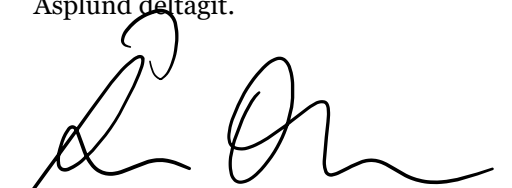
Er ref:
S2020/01396/SOF

Diarienummer:
UHM 2020-0076

upphandlings-/inköpsfrågor. För de som har styrdokument på plats är det endast cirka hälften som främjar innovation i upphandling enligt svaren. Utredningen påtalar också att stimulansbidrag på området välfärdsteknik (s. 232) inte löser problemet om dessa medel inte kopplas till en samordnad strategi som löper över flera år.

Även här anser Upphandlingsmyndigheten att en innovationsupphandlingsarena som beskrivits i avsnitt 2.2 och 2.7 och samverkan med exempelvis Vinnova och SKR kan hjälpa kommuner att få stöd i strategiska upphandlingsfrågor.

Tillförordad ställföreträdande generaldirektör Åsa Olsson har beslutat i detta ärende. Strateg Maria Öhman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även strateg Johanna Enberg, upphandlingsjurist Henrik Grönberg samt chefsjurist Anders Asplund deltagit.

Åsa Olsson